Fimmtudaginn 16. janúar 1997.

Nr. 318/1995. **Íslenska ríkið**
(Guðrún Margrét Árnadóttir hrl.,
Einar K. Hallvarðsson hdl.)
gegn
Fræg hf.
(Jón Oddsson hrl.,
Björgvin Jónsson hdl.)
og gagnsök

Stjórnsýsla. Veiðiheimildir. Lagasetning. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Guðrún Erlendsdóttir, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 22. september 1995. Hann krefst aðallega sýknu af öllum kröfum gagnáfrýjanda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti. Til vara er þess krafist, að dæmd fjárhæð verði lækkuð og málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti í því tilviki látinn falla niður.

Málinu var gagnáfrýjað með stefnu 3. október 1995. Gagnáfrýjandi krefst þess, að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér skaðabætur, að fjárhæð 5.824.922 krónur, auk dráttarvaxta samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 10. október 1991 til greiðsludags. Þá krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný gögn hafa verið lögð fyrir Hæstarétt.

I.

Atvikum málsins er lýst í héraðsdómi. Lög nr. 38/1990 voru samþykkt á Alþingi 15. maí 1990 og birt í Stjórnartíðindum 18. sama mánaðar. Samkvæmt 23. gr. laganna öðluðust þau þegar gildi og skyldu koma til framkvæmda 1. janúar 1991. Samkvæmt nýjum upplýsingum Siglingastofnunar Íslands var haffærisskírteini vegna Vismin, ÁR-12, til heimsiglingar frá Noregi gefið út 12. ágúst 1990, og var báturinn skráður á skipaskrá 18. sama mánaðar. Eins og fram kemur í héraðsdómi, var brúttótonnatala hans sögð vera 13,20 í

mælibréfi Siglingamálastofnunar ríkisins 21. desember 1990, en 9,45 í mælibréfi sömu stofnunar 19. febrúar 1991. Í báðum mælibréfunum var rúmlestatala brúttó talin vera 5,99.

Í málinu er bréf sjávarútvegsráðuneytisins 18. febrúar 1991 til gagnáfrýjanda vegna Vismin, ÁR-12, þar sem bátnum er úthlutað meðaltalsaflahlutdeild báta í sama stærðarflokki með vísun til 5. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990 um stjórn fiskveiða. Í bréfinu segir jafnframt, að samkvæmt lögunum sé „óheimilt að úthluta nýjum bátum stærri en 6 brúttótonnum veiðileyfi með banndögum".

Í bréfi sjávarútvegsráðuneytisins til umboðsmanns Alþingis 26. apríl 1991 kemur fram, að teknar hafi verið upp nýjar alþjóðareglur um mælingar á skipum, sem eigi að vera betri mælikvarði á raunverulega stærð skipa en eldri reglur hafi verið. Ný skip séu mæld samkvæmt nýju mælingareglunum, og nefnist mælieiningin samkvæmt þeim brúttótonn. Í 6. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990 beiti löggjafinn við mat á stærð og afkastagetu báta þeirri einu stærðarmælingu, sem til sé um eldri hluta flotans, brúttórúmlestum, en um nýja báta sé beitt gildandi mælireglum, sem betur séu taldar gefa til kynna raunverulega stærð þeirra og afkastagetu.

II.

Lög nr. 38/1990 leystu af hólmi lög nr. 3/1988 um stjórn fiskveiða 1988 – 1990, en þeim var fyrir fram markaður ákveðinn gildistími. Í frumvarpi til hinna fyrrgreindu laga kom fram, að ein af meginbreytingunum væri sú að taka upp eitt samræmt aflamarkskerfi, afnema sóknarmark og fækka sérreglum um veiðar smábáta. Áhersla var lögð á strangar reglur um endurnýjun fiskiskipaflotans og skorður við fjölgun fiskiskipa.

Samkvæmt 4. gr. laga nr. 38/1990 má enginn stunda veiðar í atvinnuskyni við Ísland nema hafa fengið til þess almennt veiðileyfi, og skulu þau gefin út til árs í senn. Í 5. gr. laganna segir, að við veitingu leyfa komi til greina þau skip ein, sem veiðileyfi fengu samkvæmt 4. og 10. gr. laga nr. 3/1988 og ekki hafa horfið varanlega úr rekstri. Þá tekur 5. gr. einnig til eldri báta undir 6 brúttórúmlestum að uppfylltum ákveðnum skilmálum og nýrra báta undir sama stærðarmarki, „enda hafi smíði þeirra hafist fyrir gildistöku laganna

og haffærisskírteini verið gefið út innan þriggja mánaða frá þeim tíma".

Ekki er ágreiningur í málinu um það, að útgerð Vismin, ÁR-12, hafi átt kost á veiðileyfi fyrir bátinn á grundvelli þessa síðastgreinda ákvæðis.

III.

Í ákvæði II til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990 voru settar reglur um úthlutun aflahlutdeildar til veiða á botnfiski fyrir báta minni en 10 brúttórúmlestir. Í 3. og 4. mgr. voru ákvæði um áhrif veiðireynslu á aflahlutdeild. Í 5. mgr. var kveðið á um það, að aflahlutdeild báta, sem veiðileyfi fengju í fyrsta sinn eftir 31. desember 1989, án þess að sambærilegir bátar hefðu horfið varanlega úr rekstri í þeirra stað, skyldi miðast við meðalaflahlutdeild báta í sama stærðarflokki. Um aflahlutdeild þessara báta giltu sömu reglur og um aflahlutdeild annarra skipa að öðru leyti en því, að ekki var heimilt að framselja hana fyrr en að liðnum fimm árum frá gildistöku laganna, enda hefði þeim verið haldið til veiða allt tímabilið. Þetta ákvæði kom inn í frumvarpið við 2. umræðu í efri deild, en þar var það lagt fram.

Fyrsti málsliður 6. mgr. ákvæðisins hljóðaði þannig: „Þrátt fyrir ákvæði 3. og 4. mgr. þessarar greinar gefst útgerðum báta undir 6 brl., sem skráðir eru á skipaskrá fyrir 31. desember 1989, og útgerðum báta undir 6 brúttótonnum, sem skráðir eru á skipaskrá eftir þann tíma, en fyrir gildistöku laga þessara, kostur á að velja á árunum 1991, 1992 og 1993 leyfi til veiða með línu og handfæri með dagatakmörkunum í stað aflahlutdeildar."

Í héraðsdómi er gerð grein fyrir efni og aðdraganda þessa málsliðar á Alþingi og álitsgerð umboðsmanns Alþingis um það, hvernig til tókst, er skammstöfunin „brl." kom í stað orðsins „brúttótonnum" eftir 2. umræðu í efri deild.

IV.

Frumvarp til laga nr. 38/1990 með framangreindu orðalagi 6. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða um brúttótonn sætti ekki þremur umræðum í hvorri deild Alþingis, en tillaga um breytingu fyrsta málsliðar 6. mgr. kom ekki fram á þinginu. Er því fallist á þá niðurstöðu hins áfrýjaða dóms, að ákvæðið um brúttótonn hafi ekki orðið til á stjórnskipulegan hátt. Ákvæði 1. mgr. 8. gr. reglugerðar nr. 465/1990

um veiðar í atvinnuskyni á sér þá ekki lagastoð að efni til. Hins vegar verður þeirri málsástæðu gagnáfrýjanda ekki samsinnt, að eðli máls og rýmkandi lögskýring eigi að leiða til þess, að viðmiðunin brúttórúmlestir verði notuð í stað brúttótonna. Það er ljóst af skýrum tilgangi laganna um takmörkun nýrra skipa og veiða smábáta og orðalagi frumvarpsins, eins og það var fyrst lagt fyrir Alþingi, að greinarmunur er gerður á smábátum í þessu efni miðað við skráningu þeirra á skipaskrá 31. desember 1989. Þegar orðið brúttótonn í 6. mgr. er fallið brott, fæst ekki merking í ákvæði hennar um báta, sem skráðir eru á skipaskrá eftir þennan tíma. Í lögunum er þá ekki öðrum ákvæðum til að dreifa um veiðileyfi til þessara báta en 5. mgr. bráðabirgðaákvæðisins um úthlutun aflahlutdeildar. Synjun sjávarútvegsráðuneytisins á veitingu leyfis til gagnáfrýjanda vegna Vismin, ÁR-12, til veiða með línu og handfærum fór því að gildandi lögum. Þess er jafnframt að gæta, að gagnáfrýjandi hefði ekki heldur átt rétt til leyfis af þessu tagi, ef ekki hefði verið hreyft við orðinu brúttótonnum við meðferð þingskjala á skrifstofu Alþingis. Enn er það svo, að leyfið hefði ekki átt að veita, þótt fyrsti málsliður 6. mgr. bráðabirgðaákvæðisins hefði orðið til á stjórnskipulegan hátt með orðinu brúttórúmlestir í stað orðsins brúttótonn, þar sem báturinn var ekki skráður á skipaskrá fyrir gildistöku laga nr. 38/1990, sem var 18. maí 1990.

Samkvæmt framansögðu ber að sýkna aðaláfrýjanda af öllum kröfum gagnáfrýjanda. Með hliðsjón af tilurð laga nr. 38/1990 þykir rétt, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

Dómsorð:

Aðaláfrýjandi, íslenska ríkið, er sýkn af kröfum gagnáfrýjanda, Frægs hf.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

Sératkvæði
Hjartar Torfasonar

Þegar frumvarp til laga nr. 38/1990 var í undirbúningi, höfðu reglur um mælingu skipa eftir brúttótonnum verið í gildi um nokkurt skeið. Mælingu eftir brúttórúmlestum var þó einnig haldið áfram

fyrst um sinn, eins og heimilt var samkvæmt 2. gr. laga nr. 50/1970 um skipamælingar, sbr. 1. gr. laga nr. 34/1984. Í fyrri lögum um stjórn fiskveiða var einvörðungu stuðst við þá mælieiningu um stærðarmörk veiðiskipa. Hefur aðaláfrýjandi ekki sýnt fram á, að gagnáfrýjandi hafi mátt vænta brýnna breytinga í því efni, þegar hann lagði drög að smíði á báti sínum. Í fumvarpinu var þessi viðmiðun og enn notuð og flokkun veiðiskipa eftir stærð haldið í óbreyttu horfi. Var hvergi skírskotað til brúttótonna nema í þeim texta, sem hér er um deilt. Sú skírskotun var felld brott í meðförum Alþingis og brúttórúmlestir settar í staðinn, og telur aðaláfrýjandi þetta hafa gerst fyrir misskilning. Má þá vafalítið rekja það til þess, að skírskotunin naut ekki stuðnings í öðrum texta frumvarpsins, auk þess sem skýring á þýðingu hennar var ekki gefin í athugasemdum.

Ég er samþykkur því áliti annarra dómenda, að ákvæðið um brúttótonn í fyrsta málslið 6. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða við lög nr. 38/1990 hafi ekki orðið til á stjórnskipulegan hátt og að samsvarandi ákvæði í 1. mgr. 8. gr. reglugerðar nr. 465/1990 eigi sér þá ekki lagastoð. Um áhrif þessa er ég þó á öðru máli. Fyrir liggur, að Vismin, ÁR-12, var talinn meðal þeirra nýju báta undir 6 brúttórúmlestum, er áttu kost á veiðileyfi samkvæmt 1. mgr. 5. gr. laganna, en smíði hans var hafin fyrir gildistöku þeirra og haffærisskírteini gefið út innan þriggja mánaða frá því tímamarki. Jafnframt mátti ráða af lögunum, að þessir bátar skyldu meðhöndlaðir með hliðstæðum hætti við eldri báta að öðru jöfnu, að því er varðaði inntak veiðiheimilda. Er það í samræmi við aðdraganda og markmið laganna, að þetta ráði hér úrslitum, enda byggja þau í meginatriðum á jafnstöðu milli veiðiskipa.

Aðstaðan er sú, að í 3.–5. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða var því lýst, hvernig hin nýja aflahlutdeild smábáta yrði reiknuð, og skyldi þar byggt á veiðireynslu, eftir því sem unnt væri. Síðastnefnda málsgreinin átti við um báta, sem voru án veiðireynslu, og skyldi aflahlutdeild þeirra miðast við meðalhlutdeild báta í sama stærðarflokki eftir nánari ákvæðum í reglugerð, sbr. þar 8. mgr. ákvæðisins. Sýnir þetta meðal annars, að gæta átti hæfilegs jafnaðar gagnvart þessum veiðiskipum.

Í fyrsta málslið 6. mgr. var síðan tekið fram, að útgerðum báta

undir 6 brúttórúmlestum skyldi gefinn kostur á því næstu þrjú árin að velja leyfi til veiða á línu og handfæri með dagatakmörkunum í stað aflahlutdeildar. Verður að skilja fyrirmælin svo, að þetta val hafi náð til allra báta, sem annars ættu aflahlutdeild eftir reglum 3.–5. mgr., er skoða beri sem eina heild. Voru í fyrsta lagi nefndir til bátar, sem skráðir væru á skipaskrá fyrir 31. desember 1989, og í öðru lagi þeir, sem skráðir væru eftir þau áramót, en fyrir gildistöku laganna, sem varð 18. maí 1990. Þetta síðastgreinda tímamark er ekki unnt að taka bókstaflega, þegar litið er til 1. mgr. 5. gr. laganna sjálfra, heldur verður að ætla, að fyrrgreind tímamörk í niðurlagi hennar hafi einnig átt að ráða hér samræmis vegna. Hefur aðaláfrýjandi ekki sýnt fram á, að rök standi til annars.

Álitaefnið er þannig það eitt, hvernig fara átti um báta skráða eftir 31. desember 1989, þegar stærðarmörkin, sem um þá voru tilgreind, urðu að teljast án stjórnskipulegs gildis. Þegar litið er til þeirrar meginstefnu laganna að gæta jafnaðar milli veiðiskipa og þess jafnaðar, sem gætt var í ákvæðunum um aflahlutdeild smábáta, ásamt mikilvægi þeirra hagsmuna, sem tengdir voru svonefndum krókaleyfum, verður að skýra lögin á þann veg, að þessir bátar hafi átt að sæta sama kosti og hinir, sem skráðir voru fyrir áramótin. Þann greinarmun, sem aðaláfrýjandi telur hafa fylgt ákvæðinu um brúttótonn, verður að meta sem afbrigði frá meginefni laganna, og í honum fólst mismunun, sem ekki er unnt að réttlæta, úr því að ákvæðið hlaut ekki gildi.

Samkvæmt þessu verður að líta svo á, að sjávarútvegsráðuneytinu hafi verið óheimilt að synja gagnáfrýjanda um hið umdeilda veiðileyfi. Er þá einnig óhjákvæmilegt að fallast á það með dómendum í héraði, að aðaláfrýjandi beri skaðabótaskyldu vegna þeirrar mismununar, sem synjunin olli í raun. Ég tel bætur til gagnáfrýjanda eiga að vera nokkru lægri en á var kveðið í héraðsdómi, en ekki eru efni til að gera þeim nánari skil. Auk þeirra beri honum hæfilegur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 27. júní 1995.

Mál þetta, sem dómtekið var 22. þ. m., er höfðað með stefnu, birtri 28. júní sl.

Stefnandi er hlutafélagið Frægur, kt. 700471-0209, nú til heimilis að Álfaskeiði 96, Hafnarfirði.

Stefndu eru sjávarútvegsráðherra og fjármálaráðherra, báðir fyrir hönd íslenska ríkisins.

Dómkröfur stefnanda.

Þær eru, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda skaðabætur, að fjárhæð 5.824.922 kr., auk [dráttarvaxta og málskostnaðar].

Dómkröfur stefnda.

Þær eru aðallega, að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda og sér tildæmdur málskostnaður úr hendi stefnanda að mati réttarins.

Til vara er þess krafist, að stefnukröfur verði stórlega lækkaðar og málskostnaður í því tilviki látinn niður falla.

Málavextir.

Stefnandi var eigandi fiskibátsins Vismin, ÁR 12, skipaskrárnúmer 2080. Bátinn keypti stefnandi frá Noregi 1990, og kom báturinn til landsins haustið 1990.

[Sbr. að öðru leyti forsendur héraðsdóms í málinu: Þb. Viktors Rúnars Þórðarsonar gegn sjávarútvegsráðherra og fjármálaráðherra fyrir hönd íslenska ríkisins, bls. 91 að framan.]

Niðurstaða.

Samkvæmt fram lögðum kaupsamningi, dags. 20. des. 1989, milli stefnanda og Sortland Boat A/S skyldi afhenda bátinn 15. júní 1990. Í kaupsamningnum er svofellt ákvæði: „Båten leveres i henhold til Islandske myndigheters krav. Ekstra spant settes inn for måling under 6 Br.reg tonn som avtalt med Islandsk Skipstilsyn." Þegar kaupandi gerði samning um kaup á bátnum 20. des. 1989, voru í gildi lög nr. 3/1988 um stjórn fiskveiða 1988 – 1990. Samkvæmt 21. gr. laganna skyldu þau gilda til 31. desember 1990.

Báturinn kom til landsins haustið 1990 og var að sögn fyrirsvarsmanns stefnanda tilbúinn til þess, að honum yrði haldið til veiða í desember 1990. Samkvæmt fram lögðu mælibréfi, dags. 21. desember 1990, mældist brúttótonnatala báts stefnanda 13,20 brúttótonn og nettótonnatala 3,96. Samkvæmt mælibréfi og skrásetningarskírteini, dags. 19. febrúar 1991, mældist brúttótonnatala skipsins 9,45 eða 13,20 og rúmlestatala 5,99. Þegar bátur stefnanda kom til landsins, fullnægði hann skilyrðum til þess, að útgerð hans fengi leyfi til krókaveiða á bátnum samkvæmt þágildandi reglum. En samkvæmt 10. gr. laga nr. 3/1988 voru krókaveiðar ekki heimilar á tímabilinu 10. desember til og með 31. desember.

Hinn 15. maí 1990 voru sett ný lög um stjórn fiskveiða, lög nr. 38/1990. Samkvæmt 23. gr. þeirra skyldu þau koma til framkvæmda 1. janúar 1991.

Samkvæmt 5. mgr. ákvæðis II til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990 skyldi úthluta báti stefnanda meðalaflahlutdeild báta í sama stærðarflokki, þar sem um nýjan bát var að ræða, án þess að sambærilegur bátur hyrfi úr rekstri í hans stað. Stefnandi óskaði eftir því að fá heimild til veiða með línu og handfærum með dagatakmörkunum í stað aflahlutdeildar með stoð í 6. mgr. tilvitnaðs bráðabirgðaákvæðis. Erindi stefnanda var tekið til umfjöllunar hjá hinni sérstöku samstarfsnefnd samkvæmt 7. mgr. tilvitnaðs ákvæðis. Að fenginni umsögn nefndarinnar hafnaði ráðuneytið beiðni stefnanda, og var sú ástæða synjunarinnar, að bátur stefnanda fullnægði ekki skilyrðum 6. mgr. II. ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990 til þeirra veiða, þar sem tekin hafði verið upp ný mælieining, brúttótonn, í stað brúttólesta og bátur stefnanda mældist meira en 6 brúttótonn.

Í álitsgerð umboðsmanns Alþingis frá 29. ágúst 1991 er fjallað um efni og aðdraganda ákvæðis 6. mgr. II. ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 38/1990. Þar kemur fram, að við 3. umræðu í efri deild og við allar þrjár umræður í neðri deild er fjallað um og greidd atkvæði um ákvæðið, svohljóðandi: „Þrátt fyrir ákvæði 3. og 4. mgr. þessarar greinar gefst útgerðum báta undir 6 brl., sem skráðir eru á skipaskrá fyrir 31. desember 1989, og útgerðum báta undir 6 brl., sem skráðir eru á skipaskrá eftir þann tíma en fyrir gildistöku laga þessara ...“ Í þeim frumvarpstexta, sem hlaut endanlega afgreiðslu í báðum deildum Alþingis, var skammstöfunin „brl.“ í síðari málslið ákvæðisins notuð í stað orðsins „brúttótonnum“, sem verið hafði í lagafrumvarpinu upphaflega. Svo virðist sem breyting þessi hafi orðið vegna mistaka við undirbúning frumvarpstextans til prentunar í skjalaparti Alþingistíðinda. Í aðalefnisyfirliti Alþingistíðinda er birt sérstök leiðrétting af þessu tilefni, og í prentuðum útgáfum þingskjala og endanlegs lagatexta er orðið „brúttótonnum“ komið í staðinn fyrir „brl“. Þegar til þessa er litið, verður að telja, að orðalag ákvæðisins um brúttótonn hafi ekki orðið til á stjórnskipulegan hátt, sbr. 44. gr. stjórnarskrár og 20., 21., 22. og 23. gr. laga nr. 52/1985 um þingsköp Alþingis, og hafi því ekki lagagildi. Synjun um veitingu leyfis til stefnanda til veiða með línu og handfærum með dagatakmörkunum, sem varðaði atvinnuréttindi hans, byggðist því á ákvæði, sem hefur ekki lagagildi, og var því ólögmæt.

Svo sem fram kemur í bréfi sjávarútvegsráðuneytisins til stefnanda, dags. 30. september 1991, byggðist synjun ráðuneytisins um veitingu leyfis til krókaveiða til stefnanda á stærðarviðmiðuninni brúttótonn. Ljóst þykir, að synjun ráðuneytisins um veitingu leyfisins til stefnanda hafi valdið honum tjóni, og á því tjóni ber stefndi bótaábyrgð gagnvart stefnanda.

Stefnandi reisir bótakröfu sína á mati dómkvaddra matsmanna. Í matsgerð eru forsendur matsmanna tilgreindar, þ. e., að meðal annars hafi verið byggt á upplýsingum frá Tilkynningaskyldu íslenskra skipa og Fiskifélagi Íslands um úthaldsdaga og afla báta, sem reru á línu frá Sandgerði, og upplýsingum frá hafnarvogum á norðanverðum Vestfjörðum um afla og úthaldsdaga báta, sem reru með handfæri. Gert var ráð fyrir því, að róið hefði verið með línu frá Sandgerði á tímabilunum 1. 2.-31. 5. og 1. 9.-10. 10. 1991 og með handfæri frá Vestfjörðum á tímabilinu frá 1. 6.-31. 8. 1991. Einnig var stuðst við gögn frá Landssambandi smábátaeigenda og skýrslu Sjávarútvegsstofnunar Háskóla Íslands um afkomu smábátaútgerðar 1989. Enn fremur var m. a. byggt á gögnum, sem matsbeiðandi lagði fram. Áætlaður fjöldi veiðiferða tekur tillit til sjósóknar sambærilegra báta á sama svæði umrætt tímabil. Miðað var við, að róið hefði verið með 24 bjóð að meðaltali í róðri, en það sé venjulegar fjöldi bjóða á bátum af þessari stærð, sem róa frá Sandgerði. Við ákvörðun meðalafla á bjóð hafi verið litið til raunverulegs afla sambærilegra báta umrætt tímabil. Ekki var reynt að leggja mat á hæfni einstaks skipstjórnarmanns, heldur var miðað við meðaltöl nokkurra sambærilegra báta. Meðalverð er miðað við samning matsbeiðanda um fiskverð við fiskkaupanda umrætt tímabil. Einnig er tekið tillit til meðalverðs nokkurra báta í skýrslum Fiskifélags Íslands umrætt tímabil. Um handfæraveiðar er áætlaður fjöldi veiðiferða og meðalafli í veiðiferð miðað við sjósókn báta, sem reru frá norðanverðum Vestfjörðum umrætt tímabil.

Fram er komið, að matsmenn héldu fjóra matsfundi, og í skjölum málsins kemur fram, að af hálfu stefnda voru allir fundirnir sóttir.

Að framan var rakið úr framburði matsmanna hér fyrir dómi.

Við niðurstöðu málsins þykir mega hafa hliðsjón af matsgjörð hinna dómkvöddu matsmanna um ætlað tjón stefnanda að öðru leyti en því, að viðmiðunarafli þykir of mikill, sérstaklega þegar litið er til afla báts stefnanda, í samanburði við afla sex viðmiðunarbáta, þ. e. bátanna Klóar, RE 147, Skarfakletts, GK 3, Ólafs, HF 251, Sæunnar Sæmundsdóttur, ÁR 60, Stínu, KE 102, og Benna, KE 18, árin 1991 og 1992. En samkvæmt fram lögðum gögnum virðist afli hafa verið heldur minni árið 1992 en 1991. Þegar afli báts stefnanda er borinn saman við afla ofangreindra viðmiðunarbáta árið 1992 og litið til ívið meiri afla árið 1991, þykir tjón stefnanda vegna þess, að hann fékk ekki krókaleyfi árið 1991, hæfilega metið 4.000.000 kr.

Fjárhæð þessa ber stefnda að greiða stefnanda með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 10. okt. 1991 til uppkvaðningar dóms þessa, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laganna frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda málskostnað, sem telst hæfilega ákveðinn 600.000 kr., þar með talinn matskostnaður. Við ákvörðun málskostnaðar er litið til þess, að jafnframt þessu máli voru flutt tvö sambærileg mál á hendur stefnda.

Dóminn kveða upp Auður Þorbergsdóttir héraðsdómari, Eggert Óskarsson héraðsdómari og Stefán Svavarsson, dósent og löggiltur endurskoðandi.

Dómsorð:

Stefndi, íslenska ríkið, greiði stefnanda, Fræg hf., 4.000.000 króna með vöxtum samkvæmt 7. gr. laga nr. 25/1987 frá 10. október 1991 til uppkvaðningar dóms þessa, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laganna frá þeim degi til greiðsludags og 600.000 krónur í málskostnað.